

Oponentní posudek disertační práce

Název práce: Změny na trhu práce a perspektivy vzdělanosti

Autor: Ing. Lubor Tvrđý

Oponent: prof. Ing. Jiří Kern, CSc.

Disertační práce se zabývá velice zajímavou problematikou, změnami na trhu práce a perspektivami vzdělanosti. Problematika je významná tím, že obecně a zejména v naší ekonomice dochází k výrazným posunům na trhu práce, diverzifikaci zastoupení ekonomických sfér podle charakteru práce a charakteru produktu, a ke zvýrazňování vzdělanosti jako významného faktoru ekonomického růstu.

Práce je rozdělena do tří částí. První se zabývá teoretickými východisky. Autor v ní prokazuje hluboké znalosti problematiky, kterou uchopil v historických souvislostech. Nejde však o pouhý popis postupného prohlubování znalostí o významu vzdělanosti. V této části zaujímá autor vlastní stanoviska, jednotlivé jevy hodnotí ve vzájemných souvislostech. Široký záběr si vyžádal relativně rozsáhlá zkoumání, která ke stanovenému cíli práce byla nadstandardně rozsáhlá. Jsou však zpracována velmi pečlivě a prezentována čtivě. Autor se v některých otázkách nevyhnul příliš kategorickým konstatováním, což však může být do jisté míry podnětem k zajímavé diskusi.

Druhá, metodologická část práce rozvádí základní metodické přístupy použité v další části disertační práce, a obsahuje seznam informačních zdrojů. Z jejich popisu vyplývá výborná znalost datových zdrojů i bohatá výzkumná činnost autora v uplynulých obdobích, kde z prováděných průzkumů získal cenná data.

Nosnou částí práce je část třetí. Analytické pasáže mají velmi dobrou vypovídací schopnost, zjištěná fakta o stavu a vývoji jsou konfrontována s vývojem v zemích Evropské unie. Tato část je dobře doplňována přehlednými tabulkami a grafy, autor nezůstává u popisu, ale hodnotí vývoj ex post i ex ante. Příkladné je i regionální členění problematiky všude tam, kde je to možné.

Autor vyslovuje své názory (či hypotézy) na další tendence ve vývoji vzdělanosti v konfrontaci s vývojem na trhu práce. Zjednodušeně řečeno, obává se „převzdělanosti“ obyvatelstva a z toho vyplývajících těžko identifikovatelných změn na trhu práce. Výsledky prováděných analýz takové závěry nevyklučují. Domnívám se však, že jakási „obava“ z počtu vysokoškolsky vzdělaných lidí je přehnaná. Z pohledu ekonomy musím připustit, že způsoby, které jsou používány při hodnocení ekonomického vývoje nejsou zcela adekvátní představám o tom, co je ekonomický rozvoj. V tom s autorem souhlasím. Ale, první dvě ekonomické sféry pracují s kategorií produktivita práce a její růst umožňuje neustálý pokles počtu pracovníků v primární a sekundární sféře. Další sféry ovšem nejsou neproduktivní. Již dnes investice do vědy, výzkumu, informatiky jsou nejefektivnější ze všech. Tento vývoj bude

s velkou pravděpodobností pokračovat, bude vyžadovat další vysoce kvalifikované pracovní síly. Zdaleka však nepůjde jen o špičkové vědce, ale i o „druhý a třetí sled“ výzkumných pracovníků, kteří musí být vzdělaní minimálně tak, aby pochopili podstatu nových objevů a mohli umožnit jejich realizaci v praxi.

Navíc autor sám zdůrazňuje, že vzdělanostní úroveň obyvatelstva v třetím stupni terciárních vzdělávání je v ČR jedna z nejhorších v rámci zemí EU.

Je správné upozornovat na možné budoucí trendy ve vývoji vzdělanosti a problémy, které z takových trendů mohou vznikat. Je však třeba vycházet i ze současné situace a z vývoje, který současná situace ovlivní.

V závěru konstatuji, že předložená práce řeší aktuální téma, je zpracována na vysoké profesionální úrovni. Hodnotím ji velice pozitivně a

předloženou disertační práci doporučuji k obhajobě.

V Ostravě dne 15.6.2009

Jiří Kern

